

Vefeyât Obituary

Hasan Charles Le Gai Eaton (1921-2010)

Charles (Hasan Abdülhakim) Le Gai Eaton, İngiliz anne ve babanın çocuğu olarak İsviçre'nin Lozan şehrinde dünyaya geldi. Annesi tarafından agnostik olarak yetiştirilen ve sıra dışı bir çocukluk geçiren Eaton, ortaöğrenimini İngiltere'nin en prestijli özel okullarından biri olan Charterhouse'da (Surrey) yaptı. Cambridge Üniversitesi'ne bağlı King's College'da iki yıl tarih okuduktan sonra askerî eğitim için The Royal Military College'a devam etti. İngiliz felsefi roman yazarı Leo Myers'la yazışıp görüştüğü bu dönemde, asıl ilgi alanı felsefe ve edebiyatın yanı sıra Myers'ın tavsiyesiyle okumaya başladığı Doğu dinleri, bilhassa Vedanta öğretisi idi. Eaton, çok sonra müslüman oluş hikâyesini anlattığı bir yazısında¹ birlik fikrini vurgulayan Vedanta'nın kendisine İslâm yolunu açan temel unsur olduğunu söyleyecektir. Başta Guénon olmak üzere Tradisyonalist ekol mensuplarının görüşlerinden ve modern çağa yönelik çok etkilendiği eleştirilerinden de bu sırada haberdar oldu. Askeriyeden ayrıldıktan sonra geçimini sağlamak için Londra'da yönetmen yardımcısı ve aktör olarak çalıştı. 1944'te yaptığı ve fazla uzun sürmeyen ilk evliliğinden Leo adını verdiği (Myers'ın anısına) bir oğlu oldu. Bu dönemde Doğu dinleri ve Batı düşüncesi üzerine yazdığı yazıları, daha sonra ünlü şair ve yayıncı TS Eliot tarafından *The Richest Vein: Eastern Tradition and Modern Thought* adıyla yayımlandı (1949). Kısa bir süre Jamaika'da yaşadıktan sonra İngiltere'ye döndü ve Kahire Üniversitesi'nde İngiliz edebiyatı hocalığı yapmak üzere bir yıllığına Mısır'a gitti. Burada, bir diğer önemli

1 <http://www.islamreligion.com/articles/166/viewall/>

İngiliz mühtedi Martin (Ebubekir Sirâceddin) Lings'le ve onun sayesinde sûfi düşünceyle tanıştı. 1951 yılında Lings'in evinde şehâdet getirerek Müslümanlığa ilk adımını attı. Fakat bu dönemde henüz tam olarak İslâmî bir hayat yaşamaya başlamamış olan Eaton, tekrar Jamaika'ya giderek burada öğretmen ve gazeteci olarak çalıştı. 1954'te İngiltere'ye döndü ve 1956'da Jamaikalı bir ressam ile ikinci evliliğini yaptı; bu evlilikten de ikisi kız biri erkek üç çocuğu oldu. 1959'da İngiliz Dışişleri görevlisi olarak ailesiyle birlikte Jamaika'ya yerleşti. Bu dönem Eaton için İslâmî bir hayatın da başlangıcı oldu. 1964'te Medres'te (Hindistan), daha sonra Gana ve Trinidad'da diplomat olarak görev yaptı. 1974'te temelli olarak İngiltere'ye döndü ve burada yeniden görüşmeye başladığı Lings aracılığıyla Aleviyye tarikatına girdi.

1977'de Dışişleri'nden erken emekliye ayrıldıktan sonra tamamen İslâmî faaliyetlere yoğunlaşan Eaton'ın, müslüman yazar olarak adını duyuracağı ikinci kitabı *King of the Castle: Choice and Responsibility in the Modern World*² aynı yıl yayımlandı. 1978'de Londra İslâm Kültür Merkezi müdürlüğüne getirilen Şeyh Zeki Bedevî'nin daveti üzerine, danışmanlık ve merkez tarafından çıkarılan *The Islamic Quarterly* dergisinin editörlüğü görevlerini yürütmeye başladı ve 22 yıl boyunca bu hizmeti sürdürdü. İslâm üzerine İngilizce yazılmış en iyi kitaplardan biri kabul edilen ve birçok dile çevrilen üçüncü kitabı *Islam and the Destiny of Man*³ 1985'te, kendi dinî tecrübesinden hareketle İslâm'ın zikrullah üzerine kurulu hayat tasavvurunu anlattığı bir diğer önemli kitabı ve bir nevi "mânevî otobiyografisi" kabul edilen *Remembering God: Reflections on Islam*⁴ 2000'de, İslâm'a dönmeden önceki eksantrik hayatını ve başta hakikat ve aidiyet arayışı olmak üzere, kendisini İslâm'a götüren sebepleri anlattığı "profan otobiyografisi" *A Bad Beginning and the Path to Islam* ise 2010'da vefatından birkaç hafta önce yayımlandı.

Sûfi geleneğe ve Tradisyonalist ekole mensup entelektüel kimliğiyle 20. yüzyılın en önemli müslüman düşünür ve yazarlarından biri ve bir müslüman beyefendisi olan Eaton, İslâm'ın doğru anlaşılmasına mâtuf yazı ve konferanslarıyla hem Batı'daki ön yargı ve yanlış algıları gidermeye hem de müslüman cemahtaki radikal (Vehhâbî) eğilimlerin yanlışlığını göstermeye çalışmış; aralarında üst düzey isimlerin de bulunduğu birçok İngiliz'in İslâm'ı

2 Gai Eaton, *Kalenin Kralı: Modern Dünyada İnsanın Tercih ve Sorumluluğu*, çev. Birol Çetinkaya, haz. Ahmet Aydoğan (İstanbul: İz Yayıncılık, 2000); *Beşerin Kumdan Kaleleri*, çev. Selahattin Ayaz (İstanbul: Pınar Yayınları, 2000).

3 Gai Eaton, *İslam ve İnsanlığın Kaderi*, çev. İhsan Durdu (İstanbul: İnsan Yayınları, 1992).

4 Gai Eaton, *Tanrı'yı Hatırlamak [İslâm Üzerine Düşünceler]*, çev. Salime Leyla Gürkan (İstanbul: İnsan Yayınları, 2003).

seçmesinde etkili olmuştur. Amerikalı bazı dostları tarafından “İslâm’ın sesi” olarak tanımlanan Eaton, Britanya müslüman cemaatinin gelişip güçlenmesini ve Britanya’da İslâm’ın ve müslümanların doğru tanınmasını amaçlayan Britanya Müslüman Konseyi’nin de (1996) kurucuları arasında yer almıştır. Sağlığında her kesimden müslüman ve gayrimüslimle temas halinde bulunan Eaton’ın gerek müslüman olmadan önceki gerekse müslüman olduktan sonraki hayatında edindiği zengin tecrübe ve bilgi birikimi, Seyyid Hüseyin Nasr’ın ifadesiyle, onu “İngilizce yazan günümüz İslâm âlimleri içinde en ileri görüşlü ve aynı zamanda en güçlülerinden biri” kılmıştır (*Tanrı’yı Hatırlamak*, “Takdim”, s. 10). Hakkı verilmiş bir ömrün ardından Hakk’a kavuşan Sidi Hasan Le Gai Eaton’ı rahmetle anarken sözü kendisine bırakıyorum:

İsviçre’de doğmama rağmen, İsviçreli değildim. Annem Fransa’da büyümüştü ve herkesten çok Fransızlar’a muhabbeti vardı; ama ben bir Fransız da değildim. Peki, İngiliz miydim? Hiç İngiliz gibi de hissetmemiştim... Öyleyse ben nereye aittim ya da bir yere ait miydim? Geçmişe dönüp bakınca, yaşadığım bu tuhaf çocukluk tecrübesinin İslâm’ı benimsememde iyi bir hazırlık dönemi oluşturduğunu düşünüyorum. Nerede doğmuş ve hangi ırktan olursa olsun, bir müslümanın anavatanı *Dârü’l-İslâm*’dır. Buradaki ve öteki âlemdeki pasaportu da şu basit iman ikrarından ibarettir: *Lâ ilâhe illallâh*. Müslüman, bu dünyada kendini güvende veya kalıcı hissetmeyendir -ya da hissetmemelidir- ve daima ölümün kendisini yarın yakalayabileceğini hatırında tutmalıdır. Müslüman, bu kırılgan ve geçici dünyaya sağlam köklerle bağlanamaz. Onun kökleri tek Bâki Olan’dadır.⁵

Salime Leyla Gürkan*

5 <http://www.islamreligion.com/articles/166/viewall/>

* Doç. Dr., TDV İSAM.